

چکیده پایان نامه های

رشته علوم سیاسی دانشگاه باقرالعلوم (ع)

عنوان: بررسی تطبیقی فرهنگ سیاسی مردم

در قبل و بعد از انقلاب اسلامی ایران

استاد راهنما: دکتر حمیداحمدی

استاد مشاور: حجة الاسلام والمسلمین سیدمحمدتقی آل غفور

مقطع: کارشناسی ارشد علوم سیاسی

دانشجو: احمد احسانی

در پژوهش حاضر سعی بر این بوده که با شناخت فرهنگ سیاسی مردم ایران در قبل و بعد از انقلاب اسلامی، تغییراتی که صورت گرفته تبیین شود. بر این اساس، در ترسیم فرهنگ سیاسی در این دو مقطع با استفاده از رهیافت آلموند و همکارانش، گرایش های مردم در قبال نظام سیاسی در سه سطح آن یعنی: نظام، فرآیند، سیاست گذاری مورد بررسی قرار گرفته است.

در سطح نظام، مشروعیت حکومت مهم ترین مسأله است، زیرا اطاعت و رویگردانی مردم از حکومت منوط به ارزیابی مثبت یا منفی مردم از نظام سیاسی است. با توجه به این، مردم در بعد از انقلاب برخلاف قبل از آن با رغبت، از نظام سیاسی اطاعت و پشتیبانی می کنند. در سطح فرآیند، اصلی ترین محور، مشارکت است و اعتماد سیاسی اصلی ترین زمینه ایجاد مشارکت محسوب می شود. با توجه به این، در قبل از انقلاب اسلامی، به دلیل استبداد در نظام سیاسی و عدم اعتماد مردم به نظام، انگیزه مشارکت کمتر بوده و در واقع فرهنگ سیاسی تبعی غالب بوده است و در سال های انقلاب با افزایش آگاهی مردم، ایجاد خودباوری در مردم و برقراری نظام سیاسی جدید، اعتماد بین مردم و نظام، ایجاد گردید و در نتیجه، مشارکت سیاسی مردم افزایش یافت و به صورت فرهنگ سیاسی مشارکتی - تبعی درآمد. در سطح سیاست گذاری، این که چه موضوعاتی برای مردم

اهمیت دارد، بیان گردیده که با توجه به استبداد و تهاجم خارجی به عنوان دو عامل ناامنی در تاریخ ایران، دستیابی به امنیت از مسائل مهم تلقی شده است، ولی با این حال به معنای نادیده گرفتن موضوعات دیگر نبوده است. چنان که تحولات از مشروطه تا انقلاب اسلامی بیانگر این است که مردم در جهت عدالت خواهی و آزادی خواهی نیز تلاش داشته‌اند.

عنوان: عادی شدن فرّه، بحثی در مبانی مشروعیت و قدرت

در جمهوری اسلامی ایران (سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۵)

استاد راهنما: دکتر حسین بشیریه

استاد مشاور: آیه الله محمد هادی معرفت

مقطع: کارشناسی ارشد علوم سیاسی

دانشجو: عباس زارع عبدالجبار

پژوهش حاضر مبانی مشروعیت در جمهوری اسلامی ایران در فاصله سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۵ را مورد بحث قرار داده است. در این راستا با الهام از چارچوب نظری ماکس وبر در بحث جانشینی کاریزما و عادی شدن فرّه، به باز خوانی تحولات این دوره پرداخته است و با فرض این که دوره سال‌ها ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۸ تحت رهبری امام خمینی با مدل مشروعیت کاریزمایی تا حد بسیاری قابل تفسیر است، دوره جانشینی ایشان را بدین گونه توضیح می‌دهد که به دلیل گذرا بودن جنبش‌های کاریزمایی، با پایان یافتن عمر رهبر کاریزمایی، پایه‌های فردی جنبش کاریزمایی از میان می‌رود و بازسازی مبانی مشروعیت با ظهور تمایلی دوگانه در ساخت نظام سیاسی آغاز می‌شود که از سویی، میل به احیای ساخت‌های سنت پیشین و نیز استقرار سنت‌های جدید برآمده از رفتار کاریزما شکل می‌گیرد و از سوی دیگر، گرایش به کارآمد سازی نظام سیاسی و توجه به توسعه اقتصادی با قطع نظر از مبانی مشروعیتی نظام جدید صورت می‌پذیرد. بیرون از حاکمیت سیاسی، در درون پالیسی نیز منازعات مشروعیت در سه محور صف آرایی می‌کند: ۱. تمایز به احیای رهبری کاریزمایی - سنتی و مشروعیت کاریزمایی - سنتی؛ ۲. تمایز به احیای کارآمدی نظام سیاسی به لحاظ کارکرد اقتصادی؛ ۳. تمایز به باز تولید وجه قانونی - عقلانی نظام سیاسی و بدین سان، ارتباط میان طیف پالیسی و دو جریان درون حاکمیت نیز بر اساس حفظ و بسط حضور در حاکمیت یا تطبیق با شرایط روزمره اقتصادی تفسیر می‌شود.

عنوان: نظریه دولت در اندیشه سیاسی خواجه نصیرالدین طوسی

استاد راهنما: دکتر علیرضا صدرا

استاد مشاور: حجة الاسلام والمسلمین دکتر داود فیرحی

مقطع: کارشناسی ارشد علوم سیاسی

دانشجو: مرتضی یوسفی راد

سؤال اصلی که این پژوهش در صدد پاسخ به آن است این که در اندیشه سیاسی خواجه نصیر طوسی، دولت چه ماهیتی دارد و چه نقش و جایگاهی در جامعه و نظام سیاسی ایفا می‌کند. نظریه دولت خواجه طوسی مبتنی بر معرفت از «هست و نیست»ها و «باید و نباید»ها و رابطه میان آنهاست که حکیم الهی در حکمت نظری و عملی خود، آنها را به طور کامل از طریق قوه عاقله و منبع وحی دریافت می‌کند و دیگران به میزان برخورداری از استعدادهای خود بهره‌مند می‌شوند. در نظریه دولت وی، سیاست به معنای تدبیر امور بوده و ماهیت دولت قوه مدبره فایقه‌ای تلقی شده که عهده‌دار عملی و جاری سازی مطلق سیاست در مطلق دولت و نیز جاری ساز سیاست فاضله در جامعه سیاسی است که از آن به «دولت امامت» تعبیر می‌شود. دولت امامت، نهادی است راهبردی که مدیریت کلان جامعه و سامان دهی نهادها، مؤسسات، ارگان‌ها، شأن‌ها، روابط و فرصت‌ها و امکانات را بر عهده دارد و در جامعه و نظام سیاسی مطلوب متکفل راهبردی جامعه در جریان یافتن فضایل و استقرار آنهاست.

عنوان: دو دوره تجربه نو اندیشی و نوسازی سیاسی در ایران

استاد راهنما: حجة الاسلام والمسلمین سید محمد تقی آل غفور

استاد مشاور: حجة الاسلام والمسلمین نجف لک زایی

مقطع: کارشناسی ارشد علوم سیاسی

دانشجو: رضا عیسی نیا

این پژوهش در صدد پاسخ‌گویی به این سؤال‌هاست که علل عدم موفقیت نو اندیشی و نوسازی سیاسی در ایران چیست، چرا ما ایرانیان با وجود تلاش مستمر و بسیار هر روز بیشتر به عقب می‌رویم، چرا انقلابات عظیم مردمی ما به جای رساندن ما به استقلال واقعی، خیلی زود منحرف شدند یا شکست خوردند؟ آیا علل را در داخل باید جویا شویم یا در خارج؟ در پاسخ می‌توان گفت که علل و عوامل عدم توسعه در ایران را می‌توان در دو بستر داخلی و خارجی یافت. در ساحت داخلی، عامل

بازدارنده اصلی نواندیشی و نوسازی سیاسی عصر قاجار را می‌توان در منازعات فکری و سیاسی جست‌وجو کرد که بین دو گروه از انقلابیون مشروعه خواهان و مشروطه خواهان، که نتیجه این درگیری به انزوا کشاندن علما از صحنه‌های سیاسی و ابتر ماندن حرکت روشنفکران فرنگی مشرب و در نهایت ظهور استبداد پهلوی است. در بستر خارجی، جامعه ایران به علت استیلای استعمار طی دو قرن اخیر نتوانسته توسعه اجتماعی، اقتصادی و سیاسی خود را به صورتی منطقی و طبیعی سامان دهد و استقلال سیاسی‌اش نیز همواره متزلزل بوده و تحت تأثیر سیاست‌های قدرت‌های انگلیس، روسیه و امریکا قرار داشته است؛ از این رو - به نظر عده‌ای - استعداد‌های طبیعی و انسانی ایران فرصت شکوفایی و نمو نیافته است.

عنوان: اسلام و ملی‌گرایی

استاد راهنما: دکتر سیداحمد موثقی

استاد مشاور: حجة الاسلام والمسلمین سیدعلی میرموسوی

مقطع: کارشناسی علوم سیاسی

دانشجو: یحیی زکریا زاده خطیر

ملی‌گرایی پدیده‌ای است که نگرش‌های متفاوتی درباره آن ارائه شده است، چون از سویی، دستاویز استعمارگران برای توجیه سیطره شان بوده و از سوی دیگر، راهنمایی برای نهضت‌های ملی و آزادی بخش جهت رفع سلطه بیگانگان تلقی می‌شده است. در کشورهای اسلامی نیز این پدیده نفوذ پیدا کرده و واکنش‌های مختلفی را در داخل این کشور برانگیخته است.

عده‌ای آن را در تعارض با اسلام دیده و به کلی محکوم کرده‌اند، در مقابل گروهی مطلقاً از آن حمایت نموده‌اند. از آن جا که ناسیونالیسم دارای تعاریف و برداشت‌های متفاوتی است، نمی‌توان به طور مطلق درباره آن قضاوت کرد. ملی‌گرایی دارای معنای متعالی و مترقی است که عامل توسعه و پیشرفت جامعه است و از طرفی دیگر، دارای نمودی افراطی است که باعث تفرقه و تباهی ملت‌ها می‌شود. اسلام که دین تعقل و تدبر و آگاهی است به طور مطلق با آن مخالفت نکرده، بلکه آن جا که ناسیونالیسم آثار مثبت و سودمندی در جهت توسعه و پیشرفت و اتحاد و وحدت ملی داشته باشد تأیید کرده و آن جا که شکل افراطی و نژاد پرستانه به خود گیرد، با آن مخالفت کرده و رد نموده است.

عنوان: مشارکت سیاسی در ایران معاصر

استاد راهنما: دکتر حسین بشیریه

استاد مشاور: حجة الاسلام والمسلمین دکتر داود فیرحی

مقطع: کارشناسی ارشد علوم سیاسی

دانشجو: نجف هدایتی زاده

امروزه مشارکت سیاسی، نمودی از تحقق آرمان برابری انسان‌ها در حقوق طبیعی و مدنی، در تمام جوامع و دیدگاه‌های سیاسی - اجتماعی تلقی شده و به صورت یک ارزش سیاسی محوری در آمده است. این پژوهش با تبیین رابطه منسجم میان جامعه پذیری سیاسی، فرهنگ سیاسی، مشارکت سیاسی و توسعه سیاسی، بر اساس مدل مشارکت سیاسی مدنی و توده‌ای، ماهیت و چگونگی مشارکت سیاسی در نظام جمهوری اسلامی ایران را بررسی می‌کند.

نظام جمهوری اسلامی ایران با دگرگونی سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در جامعه به رشد و گسترش نهادهای مردمی پرداخته و زمینه‌های مشارکت سیاسی مدنی را در فرآیند تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری و اداره جامعه فراهم کرده است. حقوق و آزادی‌های سیاسی - اجتماعی ملت قانون همه مباحث در قانون اساسی است و مواردی نظیر حاکمیت انسان بر سرنوشت سیاسی - اجتماعی خود، آزادی عقیده و بیان و مطبوعات، آزادی احزاب و انجمن‌ها، انتخابات، نظارت از طریق دعوت به خیر و نهی از منکر، اداره و اعمال نظارت از طریق شوراها، مساوات و برابری در قانون، آموزش و پرورش، امنیت و عدالت به عنوان سازوکارهای مشارکت سیاسی بر شمره شده‌اند. البته علی‌رغم این که ساختار نظام جمهوری اسلامی، مبانی نظری و عملی مشارکت سیاسی مدنی را فراهم کرده، اما ضعف انسجام درونی و سیستمی جامعه ما در ابعاد جامعه پذیری سیاسی و فرهنگ سیاسی مشارکتی و شرایط مرحله گذار نظام سیاسی غیر دموکراتیک سلطنتی به نظام سیاسی جمهوری اسلامی، موجب شکل‌گیری مشارکت سیاسی توده‌ای گردیده است.

عنوان: جنبش اسلامی پاکستان

(بررسی عوامل ناکامی در ایجاد نظام اسلامی)

استاد راهنما: دکتر حمید احمدی

استاد مشاور: حجة الاسلام والمسلمین سیدهادی خسروشاهی

مقطع: کارشناسی ارشد علوم سیاسی

دانشجو: محمد اکرم عارفی

پاکستان از دیرباز مهد پرورش جنبش‌های فکری و اجتماعی اسلامی بوده و در دهه‌های اخیر رشد چشمگیری داشته است. ریشه‌دار بودن فرهنگ دینی و وجود عوامل تحریک‌کننده اعتقادی در

منطقه، همراه با شکل‌گیری هویت ملی با عناصر ارزشی که در پی استقلال هند به وجود آمد، بنیان باورهای دینی را در آن جا بیش از پیش تحکیم کرده است؛ اما با وجود سازوکارهای لازم در جهت رشد اسلامگرایی، تاکنون ساختار سیاسی حاکم، دگرگونی‌های لازم در راستای حرکت اسلامگرایی را نپذیرفته است. بررسی دقیق نشان دهنده کاستی‌ها در ساختار و استراتژی جنبش اسلامی این کشور است که موجب رشد واگرایی فرهنگی و سیاسی در داخل جنبش گردیده است. ساختار فرقه‌ای مانع از شکل‌گیری یک جبهه وسیع اسلامی و ملی شده که به بحران مشروعیت و خلأ اقتدار قانونی پایان دهد؛ از طرف دیگر، فضای باز سیاسی، عامل همگرایی جنبش با نظام و در نتیجه سبب مشروعیت بخشی به نظام غیردینی شده است. به نظر می‌رسد راه برون رفت از بحران کنونی، در اصلاح ساختار فرقه‌ای و تغییر در استراتژی سیاسی نهفته باشد که این امر با ایجاد یک ساختار جدید سیاسی فراگیر که استراتژی فعالانه جذب نهاد مقتدر ارتش را در پی داشته باشد، امکان‌پذیر است.

عنوان: دین و سیاست از دیدگاه مهندسی مهدی بازرگان

استاد راهنما: دکتر داود فیرحی

استاد مشاور: دکتر سید صادق حقیقت

مقطع: کارشناسی ارشد علوم سیاسی

دانشجو: نصر الله حسین زاده

امروزه یکی از مهم‌ترین مسائل در اندیشه سیاسی، نوع رابطه میان دین و سیاست است که دیدگاه‌های متفاوتی در این زمینه مطرح شده است، از جمله: آمیختگی دین با سیاست و جدایی دین از سیاست یا سکولاریسم در این پژوهش به بیان نوع ارتباط میان دین و سیاست از دیدگاه مهندس مهدی بازرگان می‌پردازیم. در این راستا بازرگان معتقد است اصل و اساس دین، خدا و آخرت است و مسائل سیاسی و این دنیایی جنبه فرعی دارند؛ از این رو دنیا را باید بر طبق اصول توحیدی و بر اساس هدف غایی دین سامان داد تا به مصداق «ربنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة حسنة» حسنه دنیا و آخرت تأمین شود. به طور کلی وی بر این اندیشه است که دین بر سیاست اشراف دارد؛ به این معنا که دین فوق سیاست است و آن را جهت می‌دهد، اما فقط در مسائل کلی دخالت دارد و وارد جزئیات نشده و شکل خاصی از حکومت را ارائه نمی‌دهد.